

שיבואר.

התירוץ הראשון הוא של רבי חנינא [ומצויין באות ח' מתוך חרפ"ש]:

אמר רבי חנינא: דבר תורה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה, שנאמר "משפט אחד יהיה לכם". וממנו למדנו שיש להשוות את קבלת העדות בדיני ממונות לדיני נפשות. וזהו דין המשנה.

ומה טעם אמרו במשנה וברייתא של שטרות המאוחרים, שדיני ממונות לא בעינן דרישה וחקירה? משום תקנת חכמים, כדי שלא תנעול דלת בפני לויין. שלא יחששו המלווים שמא לא יעמדו עדי ההלוואה בדרישה ובחקירה, ויימנעו מלהלוות כסף לזקוקים להלוואה.⁽²⁰⁾

ותמהה הגמרא: **אלא מעתה**, שאמרת, תיקנו חכמים שאין לדרוש ולחקור את עדי הממונות, ניטלת היכולת מהדיינים בבית הדין לברר את האמת באמצעות דרישה וחקירה של העדים, ואם כן, אם טעו הדיינים, ופסקו שלא כהלכה, לא ישלמו למפסיד את ההפסד שגרמו לו, שהרי אם היו יכולים לדרוש ולחקור, יתכן והיו מגיעים לחקר האמת!?

לב-ב

ומתרצת הגמרא: אם תאמר שאין הדיינים צריכים לשלם עקב טעותם, אם כן, כל שכן שתנעול דלת בפני לויין. לפי שיחששו המלווים שמא יטעו הדיינים לרעתם, וגם אם יצליחו להוכיח את טעותם לא ישלמו להם הדיינים, ויימנעו המלווים מלהלוות את כספם.

התירוץ השני הוא של רבא [ומצויין באות ר' מתוך חרפ"ש].

רבא אמר: אין צורך לומר שמשנתנו נשנית לפני התקנה של נעילת דלת, אלא מתניתין דהבא אינה עוסקת בכל דיני ממונות, אלא עוסקת רק בדיני קנסות, שגם הם נקראים "דיני ממונות", אך אין בהם את החשש של נעילת דלת.

ואידך, המשנה והברייתא של שטרי חוב מאוחרים, עוסקת בהודאות והלוואות, שיש לחוש בהם לנעילת דלת, ובהן תיקנו חכמים שידונו בלי דרישה וחקירה.⁽²¹⁾

התירוץ השלישי הוא של רב פפא [ומצויין באות פ' מתוך חרפ"ש]

רב פפא אמר: אידי ואידי, זה וזה, מדברים בהודאה והלוואה.⁽²²⁾

השיטות השונות.

21. ו"הודאות" משמעותן עדים המעידים לטובת המלווה, שהודה לו הלווה בפניהם על חובו כלפיו. רש"י

22. ולא נחלקו רבא ורב פפא בעיקר הדין. חידושי הר"ן.

20. ודנו האחרונים, האם לאחר שתקנו חכמים שלא צריך דרישה וחקירה, יש לעדות הזאת תוקף מן התורה, לפי שאין הדרישה והחקירה מכלל העדות, אלא היא חיוב על בית דין לחקור ולדרוש את העדים, או שללא דרישה וחקירה אין זו עדות מן התורה אלא רק מדרבנן. ועיין במשנת יעבץ חושן משפט סימן יא שהביא את